

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

และศาสนพิธี

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธีและปฏิบัติตนได้ถูกต้องได้
๒. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาและปฏิบัติตนได้ถูกต้องได้
๓. อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆเพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันได้

วันมาฆบูชา

- วันมาฆบูชาตรงกับวันเพ็ญเดือน ๓ ของทุกปี
- สมัยพุทธกาลมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเรียกว่า “จาตุรงคสันนิบาต” ณ เวฬุวันมหาวิหาร ในกรุงราชคฤห์

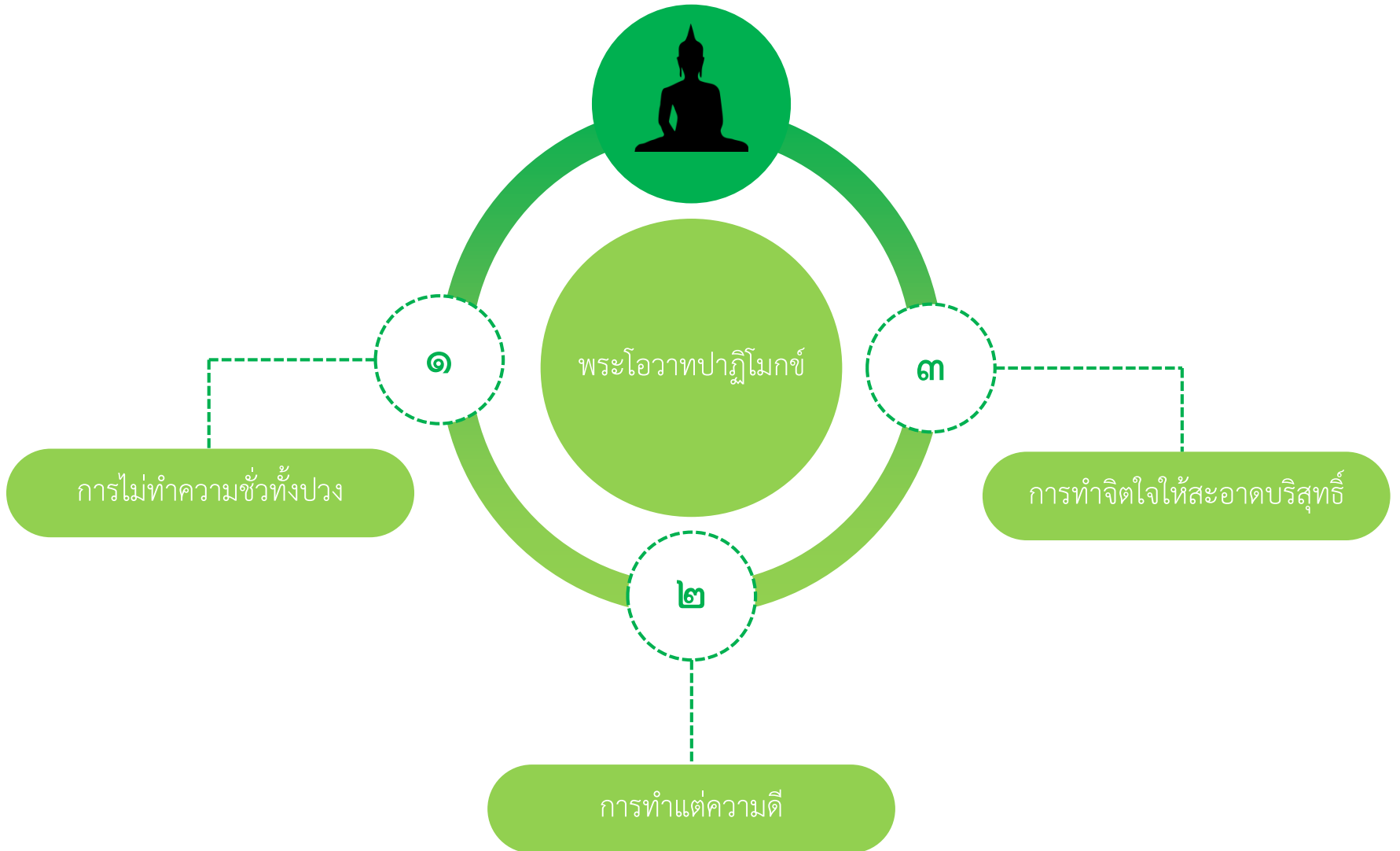
๑. พระสาวก ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมกัน ล้วนเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น

๒. พระสาวกทั้ง ๑,๒๕๐ รูป ได้รับเอหิภิกขุสัมปทา คือได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า

๓. พระสาวกเหล่านั้น มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์

การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา

- ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า

- บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

- ฟังพระธรรมเทศนา

- เวียนเทียน

ข้อพึงระลึกในการเวียนเทียน

รอบแรก

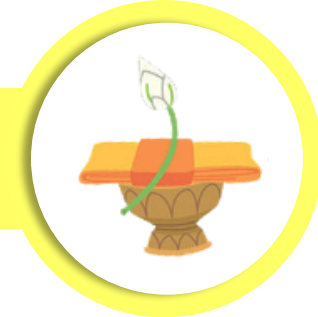

- ให้ระลึกถึงพระพุทธคุณ

รอบที่ ๒

- ให้ระลึกถึงพระธรรมคุณ

รอบที่ ๓

- ให้ระลึกถึงพระสังฆคุณ

วันวิสาขบูชา

- วันวิสาขบูชา เป็นวันคล้ายวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า
- วันวิสาขบูชา ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๖ ของทุกปี
- พุทธศาสนิกชนทั่วโลกประกอบพิธีกรรมเพื่อน้อมระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
- องค์การสหประชาชาติมีมติกำหนดให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลในกรอบขององค์การสหประชาชาติ

การปฏิบัติตนในวันวิสาขบูชา

- ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า

- รักษาศีล ๕ ศีล ๘ หรืออุโบสถศีล

- ฟังเทศน์ สนทนาธรรม

- เวลาผ่านไปเวียนเทียน

วันอัฐมีบูชา

- **วันอัฐมีบูชา** คือ วันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖
- หลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานได้ ๘ วัน จึงถวายพระเพลิง ณ มกุฏพันธเจดีย์ เมืองกุสินารา ของมัลลกษัตริย์ ในครั้งนี้มีกษัตริย์ถึง ๗ เมือง ส่งทูตมาขอแบ่งปันพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อนำกลับไปสักการบูชาที่บ้านเมืองของตนด้วย

วันอาสาฬหบูชา

- วันอาสาฬหบูชาเป็นวันสำคัญทางศาสนาอีกวันหนึ่ง ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๘ มีความสำคัญอยู่ ๔ ประการ คือ

- พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นวันแรก

- พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงปฐมเทศนาชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

- มีพระสงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

- มีพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ครบบริบูรณ์

บุคคล ๔

- บุคคล ๔ บุคคลที่พอแนะนำสั่งสอนได้ หรือ เวไนยสัตว์ ซึ่งพอจะทำความเข้าใจสัจธรรมที่พระองค์ค้นพบก็คงมีอยู่บ้าง เพราะบุคคลต่างๆ นั้น แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

อุกฉวิัตถุญญ

- บุคคลที่มีสติปัญญาดี

วิปจิตถุญญ

- บุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง

เนยยยะ

- บุคคลที่ยังสามารถพอจะแนะนำได้

ปทปรมะ

- บุคคลที่โง่เขลาเบาปัญญา

ใจความสำคัญของ รัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๑. ไม่ปฏิบัติตนตามทางที่สุขชั่ว ๒ ทาง คือ การหมกมุ่นอยู่ในกาม (ความสุขทางเนื้อหนัง) กามสุขัลลิกานุโยค และการทรมานตนให้ลำบาก เรียกว่า อตตกิลมณานุโยค แต่ควรเดินตามสายกลาง ได้แก่ มัชฌิมาปฏิปทา
๒. ทรงแสดงอริยสัจ ๔
๓. ทรงแสดงว่าทรงรู้อริยสัจ ๔ ทรงรู้หน้าที่อันควรทำในอริยสัจทั้ง ๔ และทรงรู้ว่าได้ทำหน้าที่นั้นแล้ว

การปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชา

- ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า

- ฟังพระเทศน์

- บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ บริจาคโลหิต พัฒนาวัด

- เวียนเทียน

วันธรรมสวนะ

- **วันธรรมสวนะ** คือ วันฟังธรรม เรียกกันทั่วไปว่า **วันพระ** มี ๒ ชนิด คือวันพระเล็กกับวันพระใหญ่

วันพระเล็ก
วันขึ้นและวันแรม ๘ ค่ำ

วันพระใหญ่
วันขึ้น ๑๕ ค่ำ และวันแรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ

- ในวันธรรมสวนะ พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ คือ ในตอนเช้า พระภิกษุ สามเณรและอุบาสก อุบาสิกา ประชุมโดยพร้อมกันที่พระอุโบสถหรือศาลาการเปรียญ พระสงฆ์ทำวัตรสวดมนต์ เริ่มด้วยนมัสการพระรัตนตรัยและสวดบททำวัตรเข้าไปจนจบ มีการทำวัตรสวดมนต์ รับศีล ๕ หรือศีล ๘
- พุทธศาสนิกชนจะนิยมทำบุญตักบาตร ฟังพระเทศน์ ตลอดจนรักษาศีลและบำเพ็ญประโยชน์

วันเข้าพรรษา

- **วันเข้าพรรษา** คือ วันที่พระภิกษุสงฆ์อธิษฐานว่าจะอยู่ประจำ ณ อาวาสใดอาวาสหนึ่งเป็นระยะเวลา ๓ เดือนตลอดฤดูฝน ไม่จาริกไปแรมคิณยังสถานที่อื่นแม้แต่คิณเดียว โดยปราศจากความจำเป็นตามที่ระบุไว้ในพระธรรมวินัย วันเข้าพรรษา มีอยู่ ๒ วัน คือ

- วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ เรียกว่า “ปุริมพรรษา” (วันเข้าพรรษาต้น)
ออกพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑

- วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ เรียกว่า “ปัจฉิมพรรษา” (วันเข้าพรรษาหลัง)
ออกพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

วันเข้าพรรษา

- แต่เดิมไม่มีธรรมเนียมการเข้าพรรษา เมื่อถึงฤดูฝน พระพุทธเจ้า รวมทั้งพุทธสาวก ซึ่งขณะนั้นยังมีน้อยองค์ก็จะหยุดสัญจร ประทับอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ทรงเห็นว่าไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวงที่จะเดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในฤดูกาลนี้
- ต่อมาเมื่อพระภิกษุสงฆ์มากขึ้น ภิกษุบางพวก เช่น พวกฉัพพัคคีย์ (กลุ่มพระภิกษุซึ่งอยู่ด้วยกัน ๖ รูป) มิได้คำนึงถึงกาลอันควรหรือไม่ควร เทียวไปมาจาริกตลอดทั้งปี บางครั้งไปเหยียบย่ำข้าวตอดจนพืชอื่นๆ ซึ่งชาวบ้านเพิ่งจะลงมือเพาะปลูกได้รับความเสียหายหรือไปเหยียบย่ำสัตว์เล็กๆ ถึงแก่ความตายบ้าง
- ชาวบ้านจึงพากันตำหนิติเตียนว่าพวกสมณศากยบุตรกระทำในสิ่งที่ไม่สมควร พระพุทธเจ้าทรงทราบจึงทรงวางระเบียบให้พระภิกษุสงฆ์อยู่ประจำที่ ณ อาวาสใดอาวาสหนึ่ง ตลอด ๓ เดือนในฤดูฝน เรียกกันโดยทั่วไปว่า “จำพรรษา”

การปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษา

- การปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษาและพิธีกรรมในวันเข้าพรรษา แบ่งแยกออก เป็น ๒ ส่วน

พิธีของพระภิกษุสงฆ์

- เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พระภิกษุเพียงแต่ตั้งจิตอธิษฐานว่า “ข้าพเจ้าจักอยู่จำพรรษาในอาวาสนี้เป็นเวลา ๓ เดือน” หรือแม้จะมีได้ตั้งจิตอธิษฐาน ครั้นถึงวันเข้าพรรษาไม่จาริกไปแรมคืนที่อื่น ก็ยอมได้ชื่อว่าเข้าพรรษา หรืออยู่จำพรรษาแล้ว

การปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษา

- การปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษาและพิธีกรรมในวันเข้าพรรษา แบ่งแยกออก เป็น ๒ ส่วน

พิธีของพุทธศาสนิกชน

- ก่อนถึงเทศกาลเข้าพรรษาบิดามารดาหรือผู้ปกครองก็จะประกอบพิธีอุปสมบทให้แก่บุตรหลานของตนที่มีอายุครบบวช ๒๐ ปีบริบูรณ์ ไปบรรพชาอุปสมบท โดยถือกันว่าถ้าบุตรหลานของตนได้เข้าบวชเรียนในพระพุทธศาสนาและอยู่จำพรรษาจะได้รับอานิสงส์สูงสุด

- ในฐานะพุทธศาสนิกชนยังถือปฏิบัติคือมีการแห่เทียนพรรษา การถวายผ้าอาบน้ำฝน บุญตักบาตร งดเสพสุรางดเล่น การพนัน

วันออกพรรษา

- วันออกพรรษา ถ้าเป็นพรรษาต้นจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ และพรรษาหลังจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒
- วันออกพรรษา เป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์สิ้นสุดระยะการจำพรรษา หลังจากจำพรรษามานานเป็นระยะเวลา ๓ เดือน ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะต้องทำการปวารณาหลังจากออกพรรษาแล้ว
- คำว่า “การปวารณา” คือ การที่พระภิกษุสงฆ์เปิดโอกาสให้ผู้ประพฤติพหุมจรรยาในธรรมวินัยเดียวกัน ว่ากล่าวตักเตือนกันได้

วันเทโวโรหณะ

- โดยปกติในวันออกพรรษานี้ พุทธศาสนิกชนจะไปร่วมทำบุญตักบาตรที่วัด เรียกว่า “ตักบาตรเทโว” คำว่า “เทโว” ย่อมาจาก “เทโวโรหณ” แปลว่า การเสด็จลงมาจากเทวโลก
- กล่าวว่หลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จไปจำพรรษา โปรดพระพุทธรูปในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เมื่อออกพรรษาแล้ว พระพุทธองค์ก็เสด็จกลับมาสู่มนุษยโลกในวันนี้ คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ได้เสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ กลับมาสู่โลกมนุษย์ ณ ประตูเมืองสังกัสสะ

การปฏิบัติในวันออกพรรษา

- ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า

- เข้าโบสถ์ ฟังพระธรรมเทศนา

- รักษาศีล ๕ ศีล ๘ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ พัฒนาวัด บริจาคทรัพย์ตามอัธยาศัย

- **ตักบาตร** หมายถึง การถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ด้วยการใส่ภัตตาหารลงไปในบาตรของท่าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- ถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งซึ่งการทำบุญนั้นย่อมมีผลดีต่อจิตใจของผู้กระทำ
- เป็นการถวายความอุปถัมภ์แด่พระสงฆ์ ซึ่งท่านเป็นผู้สืบทอดต่อและเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่เรา
- สร้างความดีให้แก่ตนเอง เพราะการทำบุญนั้นถือเป็นการให้ทาน
- เป็นส่วนประกอบสำคัญของการทำบุญ

- **ภัตตาหาร** หมายถึง อาหารต่างๆ ที่เราประกอบขึ้น แล้วนำไปถวายแด่พระสงฆ์เพื่อให้ได้ฉัน การถวายภัตตาหาร เป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

เพื่อสืบทอดประเพณี

สร้างความเป็นสิริมงคลให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง

เพื่อจะได้มีโอกาสสดับตรับฟังพระธรรมเทศนาจาก
พระสงฆ์อย่างใกล้ชิด

เป็นการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

- ในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาจะจัดภัตตาหารออกเป็น ๒ ที่ คือ ถวายพระพุทธรูป ๑ ที่ และถวายพระสงฆ์อีก ๑ ที่

การถวายภัตตาหารแด่พระพุทธรูป

- การจัดภัตตาหารถวายแด่พระพุทธรูปเป็นการกระทำที่เป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงความระลึกถึง และเคารพสักการะ พระพุทธองค์ผู้ทรงเป็นพระบรมศาสดาของพระพุทธศาสนาและเพื่อบูชาคุณพระรัตนตรัย
- พระพุทธรูปที่อัญเชิญมาไว้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้นเป็นสิ่งสมมติแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และถือเป็นประธานสงฆ์ ณ ที่นั้น
- ภัตตาหารที่นำมาถวายพระพุทธรูป บางครั้งเรียกกันง่าย ๆ ว่า “ข้าวพระพุทธ” เมื่อพระสงฆ์เจริญ พระพุทธมนต์ ไกล่จบบหรือจบแล้ว พิธีกรก็ยกสำรับภัตตาหารไปตั้งที่หน้าพระพุทธรูปโดยใช้ผ้าขาวปูรองพื้นเสียด้าน แล้วเชิญ เจ้าภาพหรือประธานในพิธีจุ่มรูป ๓ ดอก และนำไปปักที่กระถางรูป นั่งประนมมือ แล้วกล่าวคำบูชา

คำกล่าวถวาย คำลาภัตตาหารแด่พระพุทธรูป

คำอ่าน

- อิมัง สุปะพะยัญชนะสัมปันนัง สาลีนัง โภชนะนัง อุทะกัง ะรัง พุทธัสสะ ปุเชมิ

คำแปล

- ข้าพเจ้าขอบูชาเครื่องบริโภคแห่งข้าวสาลี อันถึงพร้อมด้วยแกง กับข้าวและน้ำอันประเสริฐนี้ แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า

เมื่อกล่าวคำบูชาเสร็จแล้ว กราบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง

คำอ่าน

- เสสัง มังคะลัง ยาจามิ

คำแปล

- ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลืออันเป็นมงคลนี้ กราบ ๓ ครั้ง แล้วยกสำหรับภัตตาหารออกมา

การถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

- การถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ก็คือ การจัดอาหารเลี้ยงพระสงฆ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการทำบุญถวายความอุปถัมภ์แด่พระสงฆ์ และเพื่อจะได้ฟังธรรมจากพระสงฆ์อย่างใกล้ชิด
- อาหารที่นำมาถวายพระสงฆ์นั้นจะต้องไม่เป็นอาหารต้องห้าม ๑๐ ชนิด ตามที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้มิให้พระภิกษุสงฆ์บริโภค ได้แก่ เนื้อมนุษย์ เนื้อช้าง เนื้อม้า เนื้อสุนัข เนื้องู เนื้อราชสีห์ (สิงโต) เนื้อเสือโคร่ง เนื้อเสือเหลือง เนื้อหมี และเนื้อเสือดาว

- **สังฆทาน** คือ ทานที่ถวายแด่พระสงฆ์ทั่วไป มิได้เจาะจงว่าจะเป็นพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง การทำบุญแบบสังฆทานนี้ ถือว่าจะได้รับผลบุญมากกว่าการถวายทานโดยเฉพาะเจาะจง โดยสิ่งของที่ถวายจะเป็นทานแด่พระสงฆ์นั้น เรียกว่า “เครื่องไทยธรรม” ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น ๑๐ อย่าง ดังนี้

๑. ภัตตาหาร
๒. น้ำ รวมทั้งเครื่องดื่มที่พระสงฆ์ดื่มได้
๓. ผ้า เครื่องนุ่งห่ม
๔. ยานพาหนะ รวมถึงการถวายปัจจัยเป็นค่าพาหนะแด่พระสงฆ์
๕. มาลัย ดอกไม้ เครื่องบูชาชนิดต่างๆ
๖. ของหอม หมายถึง ธูปเทียนบูชาพระ
๗. เครื่องสุขภัณฑ์สำหรับชำระร่างกายให้สะอาด
๘. เครื่องที่นอนอันสมควรแก่พระสงฆ์
๙. ที่อยู่อาศัยและบริวาร อันได้แก่ กุฏิ เสนาสนะ เติงยง โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น
๑๐. เครื่องใช้ที่ให้แสงสว่าง เช่น เทียน ตะเกียง

- การถวายสังฆทานเป็นพิธีปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลแล้ว โดยที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระอานนท์ ความว่า “สังฆทาน คือ การร้องขอต่อสงฆ์ให้ส่งใครไปรับ แล้วถวายแก่ผู้นั้น” การถวายสังฆทานมีคุณค่าและความสำคัญ

- เป็นการสืบต่อระเบียบประเพณีทางศาสนา
- เป็นการทำบุญที่ได้านิสงส์มาก เพราะเป็นการทำบุญโดยไม่เจาะจง
- ทำให้จิตใจเบิกบาน สงบ และยังช่วยฝึกนิสัยให้เกิดการเสียสละ โดยไม่หวังผลใดๆ ตอบแทน
- เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และเป็นการระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

วิธีปฏิบัติในการถวายสังฆทาน

- แจ่งต่อพระอธิการของพระสงฆ์ คือ เจ้าอาวาสหรือพระภิกษุผู้มีหน้าที่นิมนต์พระในวัด ขอให้นิมนต์พระสงฆ์ไปรับสังฆทานตามจำนวนที่ตนต้องการ พร้อมทั้งบอกวัน เวลาและสถานที่ให้แน่นอนด้วย
- จัดเตรียมสถานที่ ภัตตาหาร และสิ่งของที่จะถวายให้พร้อมสรรพ
- เมื่อพระสงฆ์มาพร้อมแล้ว ทายกทายิกาจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยกราบ ๓ ครั้ง จากนั้นหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กราบอีก ๓ ครั้ง แล้วอาราธนาศีลและรับศีล
- เมื่อรับศีลเสร็จเรียบร้อยแล้ว กราบ ๓ ครั้ง ทายกทายิกากล่าวคำถวายสังฆทาน ถ้ามีหลายคนก็ให้หัวหน้ากล่าวนำและคนอื่นว่าตาม

คำกล่าวถวายสังฆทาน

คำอ่าน

- อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆ์สสะ โอนุชะยามะสาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากังทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

คำแปล

- ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหารและของบริวารเหล่านี้แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร รวมทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

- เมื่อกล่าวคำถวายจบแล้ว ทายกทายิกาประเคนของ หลังจากประเคนเสร็จ พระท่านจะอนุโมทนา (ให้พร) ด้วยบทยथाและสัพพีพอพระสงฆ์รูปที่เป็นประธานเริ่มสวดว่า ยถาวาริวหา... ทายกทายิกาก้มกรวดน้ำ ตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วและสรรพสัตว์ร่วมโลก เมื่อพระสงฆ์รูปที่เป็นประธานอนุโมทนาจบ พระสงฆ์รูปที่นั่งรองลงมาจะกล่าว สัพพีตีโย... ทายกทายิกาควรกรวดน้ำให้หมด แล้วประนมมือรับพรต่อไปจนพระสงฆ์สวดจบ

- **ผ้าอาบน้ำฝน** หรือผ้าวัสสิกสาฎก คือ ผ้าอาบน้ำที่พุทธศาสนิกชนนำมาถวายแด่พระสงฆ์ในฤดูฝน เป็นการทำบุญและอุปลัมภีให้พระสงฆ์มีข้าวของเครื่องใช้ตามฤดูกาล

วิธีปฏิบัติในการถวายผ้าอาบน้ำฝน

- การถวายผ้าอาบน้ำฝนไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวว่าจะต้องถวายวันไหน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่แล้วจะกระทำกันในระหว่าง แรม ๑ ค่ำ เดือน ๗ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ และมักจะถวายกันในวันพระ เพราะเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายมาประชุมพร้อมเพรียงกันแต่ในบางวัดก็จัดถวายในวันเข้าพรรษา คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘
- ในวันกำหนดถวายผ้าอาบน้ำฝน พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาพร้อมกันในสถานที่กำหนด มีการทำวัตร สวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย อาราธนาศีลและรับศีล
- นำผ้าอาบน้ำฝนวางไว้ด้านหน้าพระสงฆ์ หัวหน้าทายกนำกล่าวถวาย
- ในระหว่างการกล่าวถวายพระสงฆ์จะประนมมือ พอจบคำกล่าวถวายแล้วพระสงฆ์จะรับพร้อมกันว่า สาธุ แล้วนำผ้าประเคนพระสงฆ์
- พระสงฆ์อนุโมทนาและให้พร อุบาสก อุบาสิกา กรวดน้ำและรับพร

คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน

คำอ่าน

- อีมา มะยัง ภัันเต วัสสิกะสาฎิกกา สะปะริวารรา ภิกขุสังฆัสสะ โอนุชะยามะ สาธุ โน ภัันเต ภิกขุสังโฆ อีมา วัสสิกะสาฎิกกา สะปะริวารรา ปะภูคคัณหาตุ อัมหากัณเฑาะวะ มาตาปิตุอา ทินัญจะ ปิยะชะนัง ทิฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะฯ

คำแปล

- ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอาบน้ำฝน พร้อมกับของบริวารทั้งหลาย เหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับผ้าอาบน้ำฝนพร้อมกับของบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ปิตุชนทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้นด้วยตลอดกาลนานเทอญฯ

- **เครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน** หมายถึง สิ่งของที่ควรถวายเป็นทานแด่พระสงฆ์ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “ไทยทาน” ว่า ของสำหรับทำทาน และให้ความหมายของคำว่า “ไทยธรรม” ว่า ของทำบุญต่างๆ ของถวายพระ ให้ความหมายของคำว่า “ไทยทาน” กว้างกว่าคำว่า “ไทยธรรม” หมายความว่า เป็นของสำหรับทำทานกับใครก็ได้ ไม่จำเพาะเจาะจงว่าต้องเป็นพระสงฆ์ การถวายเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์และความสำคัญ คือ

- เพื่อถวายความอุปถัมภ์แด่พระภิกษุสงฆ์
- เพื่อลดความตระหนี่ ความโลภ ความเห็นแก่ตัว กิเลส ของผู้ถวายของ
- เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ถวายเอง
- เพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่บุพการีผู้มีพระคุณญาติมิตรและเจ้ากรรมนายเวรที่ล่วงลับไปแล้ว

วิธีปฏิบัติในการถวายเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน

- วิธีปฏิบัติในการถวายเครื่องไทยธรรมเครื่องไทยทานก็เป็นวิธีเดียวกันกับการถวายสังฆทาน หรือการทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสต่างๆ และในการถวาย “ปัจจัย” ที่มีความหมายว่า “เงิน” นั้น วิธีปฏิบัติ ที่เหมาะสม คือ ชาวพุทธควรเขียนเป็นใบปวารณาและถวายใบปวารณานั้นแก่พระสงฆ์พร้อมกับสิ่งของอื่นๆ ส่วนเงินที่ระบุดไว้ในปวารณาควรมอบให้แก่ไวยาวัจกร (ผู้ดูแลการเงินของวัด) หรือมอบไว้กับ ลูกศิษย์ที่ติดตามพระแทน ไม่ควรให้พระสงฆ์รับเงินโดยตรง
- ปัจจุบันร้านค้ามีจัดเตรียมเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทานไว้คอยบริการก็เป็นการสะดวกสำหรับผู้ที่เวลาน้อย ข้อควรพิจารณาก็คือ การซื้อจากร้านควรตรวจสอบให้เรียบร้อย เพราะบางกรณีอาจมีสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของที่ไม่เหมาะสมสำหรับพระสงฆ์ปนเข้ามาด้วย

- การกรวดน้ำ คือ การอุทิศส่วนกุศล อันจะพึงเกิดจากการทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยวิธีการหลั่งน้ำ พร้อมกับกล่าวคำอุทิศ (คำกรวดน้ำ) ในการกรวดน้ำมีวัตถุประสงค์และความสำคัญ คือ

- เป็นประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา
- เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญูตเวทีของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ต่อผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว
- เป็นการแสดงความเมตตาแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่อุทิศส่วนกุศลไปให้

วิธีปฏิบัติในการกรวดน้ำ

- เตรียมน้ำสะอาดใส่ภาชนะที่มีขนาดเล็ก เช่น แก้วน้ำ คนโท หรือภาชนะเฉพาะสำหรับการกรวดน้ำ
- พอพระสงฆ์เริ่มสวดอนุโมทนา จะเริ่มด้วยคำว่า “ยถา วาริวหา” ให้เริ่มหลังน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว น้ำที่รินต้องให้ต่อเนื่องเป็นสาย และรินให้หมดเมื่อพระสงฆ์เริ่มบทสวดมนต์ที่ขึ้นต้นว่า “สัพพีติโย”
- น้ำที่รินถ้าอยู่บนบ้านให้ใช้ภาชนะที่สะอาด (อย่าใช้กระโถน) รองรับ เสร็จแล้วนำไปเทราดลงบนพื้นดินที่สะอาด หรือในที่ที่เหมาะสม เช่น โคนต้นไม้ กระจ่างต้นไม้ เป็นต้น
- ขณะที่หลังน้ำต้องตั้งใจอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และกล่าวคำกรวดน้ำไปพร้อมกันด้วย ซึ่งมีคำกล่าวดังนี้

คำอ่าน

- อิหัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

คำแปล

- ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุข

- **กฐิน** เป็นภาษาบาลี แปลว่า “ไม้สะดึง” สมัยก่อนการตัดเย็บจีวรเป็นเรื่องใหญ่ เนื่องจากไม่มีเครื่อง ทุ่นแรง เช่น จักรเย็บผ้า และไม่มีร้านขายจีวรสำเร็จรูป การทำจีวร สบง หรือสังฆาฏิแต่ละผืนต้องอาศัยพระสงฆ์ หลายๆ รูป ช่วยกันทำโดยชิงผ้ากับไม้สะดึงให้ตึงก่อนแล้วจึงตัดเย็บ
- **ผ้ากฐิน** ก็คือ ผ้าที่สำเร็จขึ้นได้เพราะอาศัยไม้สะดึง และถึงแม้ในปัจจุบันการทำจีวรจะไม่ต้องอาศัย ไม้สะดึง แล้วก็ตาม แต่ชื่อของผ้าชนิดนี้ยังคงเรียกว่า “ผ้ากฐิน” อยู่ตามเดิม
- เมื่อสำเร็จเป็นผ้ากฐินแล้ว ก็จะนำไปถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ผู้อยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน เรียกว่า “ทอดกฐิน” ที่หมายถึง การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างน้อย ๕ รูป โดยมีได้ตั้งใจจะถวายแด่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง
- ปัจจุบันนี้ใช้ผ้าสำเร็จรูปแทน ซึ่งเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่พระสงฆ์ คือ ท่านไม่ต้องตัดเย็บ หรือย้อมด้วยตนเอง

- การทอดกฐิน จะนิยมทำกันในช่วงเทศกาลงานบุญ ช่วงวันออกพรรษา ในฐานพุทธศาสนิกชนที่ดี ควรรู้ถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการทอดกฐิน

- การทอดกฐินถือว่าการทำบุญที่มีอานิสงส์ยิ่งกว่าการทำบุญอื่นๆ เพราะหาโอกาสทำได้ยาก

- เป็นการอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีเครื่องใช้ สับเปลี่ยนจากของเดิม

- เป็นการสืบต่อประเพณีทางพระพุทธศาสนาให้ต่อเนื่อง

- เป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสทำบุญสร้างกุศลร่วมกัน

วิธีปฏิบัติในการทอดกฐิน

- กำหนดระยะเวลาการทอดกฐิน เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ จะทอดก่อนหรือหลังจากนี้ไม่ได้ ส่วนจะเป็นวัดใดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความสะดวกของเจ้าภาพและวัด
- วัดหนึ่งๆ จะรับผ้ากฐินหรือมีการทอดกฐินได้เพียงปีละครั้งเดียวเท่านั้น
- วัดที่จะรับกฐิน จะต้องมีการตั้งพระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาในวัดนั้นตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป ตลอด ๓ เดือน โดยไม่ขาดพรรษา และผ้ากฐินก็จะถวายแด่พระสงฆ์ที่อยู่ประจำวัดเดียวตลอดพรรษา
- ผู้เป็นเจ้าภาพทอดกฐิน จะเป็นบรรพชิตหรือฆราวาสเพศใดๆ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นบรรพชิตต้องเป็นบรรพชิตต่างวัดกัน คือ พระภิกษุสงฆ์จะทอดกฐินในวัดที่ตนอยู่จำพรรษาไม่ได้
- เครื่องกฐินประกอบด้วย ผ้ากฐินและเครื่องบริวารกฐิน
- พระภิกษุผู้ได้รับการถวายผ้ากฐิน เรียกว่า “พระผู้ครองกฐิน” เมื่อพระภิกษุได้รับผ้ากฐินแล้ว ท่านจะเลือกเอาผ้าผืนใดผืนหนึ่งเป็นผ้ากฐินยกขึ้นทำพิธี ส่วนผ้าที่เหลือ เรียกว่า “ผ้าบริวารกฐิน”
- การถวายกฐิน มักนิยมนำผ้ากฐินและเครื่องบริวารไปจัดเตรียมไว้ก่อนที่พระอุโบสถหรือศาลาการเปรียญ

- การถวายผ้ากฐิน เจ้าภาพยกผ้าไตรวางบนแขนทั้ง ๒ ข้าง นั่งคุกเข่าประนมมือหันไปทางพระพุทธรูปแล้วกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย คือ ตั้งนะโม ๓ จบ (ในบางแห่งจะมีการโยงสายสิญจน์ แล้วกล่าวคำนมัสการพร้อมกัน) จากนั้นจึงหันหน้ามาทางพระสงฆ์ แล้วกล่าวคำถวายผ้ากฐิน ดังนี้

คำอ่าน

- อิมัง สะปะริวารัง กะฐินะจีวะระทุสสัง สังฆัสสะ โอนะชะยามะ (ว่า ๓ ครั้ง)

คำแปล

- ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวรพร้อมทั้งของบริวารนี้ แต่พระภิกษุสงฆ์

- เมื่อกล่าวคำถวายจบแล้ว ให้นำผ้ากฐินประเคนให้แก่พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งหรือจะวางไว้ตรงหน้าเฉยๆ ก็ได้ ต่อจากนี้ผู้มาร่วมพิธีช่วยกันถวายเครื่องบริวารแต่พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปพระสงฆ์จะสวดอนุโมทนา ทายกทายิกา กรวดน้ำตั้งใจอุทิศผลบุญให้แก่สรรพสัตว์ร่วมโลกเป็นอันเสร็จพิธี

- **ผ้าป่า** หมายถึง ผ้าที่ไม่มีเจ้าของ วางทิ้งอยู่ตามป่า ป่าช้า หรือพาดอยู่ตามกิ่งไม้ ประเพณีการทอดผ้าป่ามีมาแต่ครั้งพุทธกาล สมัยนั้นพระพุทธองค์มิได้ทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์รับผ้าไตรจีวรจากชาวบ้าน ทรงอนุญาตให้พระสาวกแสวงหาผ้าบังสุกุล คือ ผ้าที่เปื้อนฝุ่น เศษผ้าจากกองขยะ หรือผ้าห่อซากศพ นำมาย้อมผาดและตัดเย็บ การทอดผ้าป่ามีวัตถุประสงค์และความสำคัญ คือ

- อารงรักษาไว้ซึ่งขนบประเพณีอันดีงาม
- เพื่อแสดงว่าผู้ทอดผ้าป่ามีความเลื่อมใสศรัทธา บริสุทธิใจที่จะทำบุญสร้างกุศล ขจัดความตระหนี่ถี่เหนียว
- เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่พุทธศาสนิกชน
- ช่วยเหลือพระภิกษุสงฆ์ไม่ต้องลำบากในการแสวงหาผ้าบังสุกุลมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม

วิธีปฏิบัติในการทอดผ้าป่า

- การทอดผ้าป่า ไม่มีการจำกัดเวลา คือ ทอดได้ตลอดปี และจะทอดกี่ครั้งก็ได้แต่ต้องมีผ้าบังสุกุลอย่างน้อย ๑ ผืน
- นอกจากจะมีผ้าบังสุกุลเป็นหลักสำคัญแล้ว เครื่องบริวารผ้าป่ายังประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ และเครื่องไทยธรรม กล่าวคือ เครื่องบริวารจะเป็นของสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และไม่นำความ เสื่อมเสียมาสู่พระสงฆ์และพระพุทธรศาสนา เป็นอันใช้ได้ทั้งสิ้น
- การทอดผ้าป่าเป็นสังฆทาน ไม่เจาะจงว่าพระภิกษุสงฆ์รูปใดจะเป็นผู้รับ
- การทอดผ้าป่าจะกระทำเป็นส่วนตัวหรือรวมกันหลายคนเป็นผ้าป่าสามัคคีก็ได้
- การทำพิธีทอดผ้าป่า เนื่องจากในปัจจุบันบ้านเมืองมีความเจริญมากขึ้น จึงมีการทำเลียนแบบธรรมเนียมดั้งเดิม ด้วยการตัดกิ่งไม้ นำไปปักที่ศาลาการเปรียญ กุฏิ แล้ววางผ้าบังสุกุลตลอดจนเครื่องบริวารอื่นๆ ทอดไว้บนกิ่งไม้นั้น เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยแล้วกล่าวคำถวายผ้าป่า

